

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1902. szeptember 7.

Vasárnap.

XXI évfolyam. 71. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:

Egészévre 10 korona Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények. Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:

4 hasábos petitorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetmények külön díjtételt szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetmények s nyiltterek díja előre fizetendő.

Önálló vámterület és népgyűlés.

Hetek, hónapok, sőt évek óta forrong a vágy a függetlenségi pártban, hogy valamit csináljon, s valamelyes eredményekkel elkápráztassa pillanatra bár azokat a tömegeket, melyeket a szabadság, függetlenség örve alatt bizonyos hangzatos jelszavakkal maga köré tömörített.

Évek óta nem sikerült semmit sem kivívnia, egy-két obstrukciós támadás kétértékű sikerén kívül, — tengett-lengett a közjogi zabhegyezés meddő politikájának szuszékján a párt. — A mit a szabadelvű kormányok megvalósíthatónak találtak az ők elveikből, alkalom adtán meg is valósították, de őket, a függetlenségi pártot találták becsületes szándékaikkal szemben, mint a mythologiai Saturnusz, ki saját gyermekeit falja fel.

Ilyen tehetetlen vergődés közepette jött a szorongatott elvű pártnak segítségére a kiegyezés bonyolultsáiban főként az önálló vámterület kérdése.

Zsákhán macskát nem árulván, nem zárkozhatunk el annak kijelentése elől, hogy ez a kérdés nem pártmonopolium, mert különösen az utóbbi időben tapasztaltak folyamánképpen, a szabadelvűpárt igen tekintélyes és mérvadó, bár párthű tagjaiban is megérlelődött a meggyőződés, hogy az önálló vámterület egyik főlétfeltétele Magyarország ipari és gazdasági fölvirágzásának.

A módozatok fölött, melyek között az óhaj megvalósítható volna, sa felfogás jogosultsága fölött most nem vitatkozom, de szembe szegezema t nyit magát azzal az agitációval, melyet a függetlenségi párt, roskatag elvének javára, ki akar hámozni ebből a kérdésből.

Országsszerte nagyokat puffanó népgyűléseket rendez, leküldi nagyhangú képviselőit ezekre, hogy az egyedül honmentő és kiváltkép hazafias párt részére lefoglalja a talajt az esetleges sikerért járó diadalom képében, s még csak ne is szóljon odalökve a szabadelvűpártnak, mely gyalázkodást, lealázást tűrve az ő részéről évtizeden át, most egy részében szintén kívánja az önálló vámterületet.

Az idők változhattak, a körülmények alakulhattak, s a mi tegnap jó volt, az lehet, hogy ma nem az.

De a tegnapi jóért annak az éhezők tyuknak, a mely évek óta kapirgálja az ocset, ma megért szemet talál kár, sőt arcátlanság azt karicsálni, hogy az eszményi szem az övé.

A népgyűléseknek nem vagyok ellensége, bár azokon a politikai éretlenség és

képtelenség tömeghatása dominál, — de annak ellensége vagyok, hogy egy oly komoly kérdésben való megállapodás, a minőben netán pártkülönbség nélkül a nemzeti erő tekintélyes része egyetért, csupán arra használtassék föl, hogy másnemű fantazmagóriák és utópiák jövődőlálélékát képezhesse egy felfogásainktól egészen idegen párt javára.

Ez a felfogásom a népgyűlésekről, melyekre Kossuth Ferenc és társai függetlenségi társas cég szerte utazik a hazában Hidvégtől — a kabai asszonyig.
Dr. Szász Károly.

A magyar országgyűlés és a Reichsrath.
Bécsi jelentések szerint az osztrák Reichsrathot az új ülésszakra október 6-ára hívják össze. Ugyanerre a napra van összehíva a magyar országgyűlés is és ha a viszonyok megengedik, úgy a magyar képviselőházban, mint az osztrák Reichsrathban egy időben fogják benyújtani a kiegyezési javaslatokat.
Ausztriában a javaslatok parlamenti tárgyalására vonatkozólag újabbán azt jelentik, hogy a csehek vezetőfőfiai a nyelvkérdést és a kiegyezést egyszerre rendezendőknek tartják és hogy kiegyezés a nyelvkérdés rendezése nélkül obstrukcióra fog vezetni. A csehek követelik a cseh nyelv alkalmazását a cseh közigazgatásban. Ha ezt megadja a kormány, ők nem ellenzik a kiegyezés parlamenti elfogadását. Viszont a németek ismételték kijelentették, hogy ha Körber visszaállítaná a Badeni-féle nyelvrendeleteket, akkor ők csinálnak a kiegyezés ellen obstrukciót.

A magyar tannyelv és a nemzetiségek.
Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszternek a magyar nyelv kötelező tanítása érdekében oly régen és ezerszer óhajtott rendelete nagy berzenkedést szült a nemzetiségi sajtóban. Különösen a pánszláv és román tulzó lapok fordulnak szinte leirhatatlan dühvel Wlassics és rendelete ellen. Aki ismerte eddigi alattomos működésüket, az nem ütköztetik meg, még kevésbé csodálkoznak a toporokulásuk felett. Éppen ez bizonyítja, mennyire szükség volt erre a rendeletre és hogy valóban az utolsó órája ütött annak, hogy a magyar kormány végre valahára véget vessen annak a lehetetlen és teljeséggel tarthatatlan állapotnak, amely a hazai iskolai tanítás terén mindig uralkodott.

Senkit se vezessen félre tehát a nemzetiségek dühe, amelytől különben sem hajlandó megijedni senki. Csak legyen a közoktatásügyi kormányban, mint közgeiben az igaz ügyhöz megfelelő kellő erély és kitartás, hogy a valóban üdörös rendelet ne csak írott malaszt maradjon, hanem minden vonalon érvényt is szerezzen a magyar nyelvnek.

A székely kongresszusból.

Az iparos tanonciskolák ügye.

— M. Székely János előadói javaslata. —

Az észszerűség és helyes gondolkodás azt diktálja, hogy a közgazdaság fellendítését előmozdító, annak bár közvetlen is szolgáltatásban álló minden intézetnek, minden intézménynek összhangzatos fejlesztése a nemzet érdekében, a haza javára tör-

ténik. S így is van. Ezt tartva szem előtt: ily szempontból indulva ki, nem szabad tehát az iparos osztály értelmi színvonalát emelni hivatott iparos tanonciskoláról megelégedezni. Nem szabad, mert értelmetlen iparos mesterekkel virágzó ipart teremteni nem lehet.

Az 1884. évi XVII. t.-cz. értelmében létesített iparos tanonciskola rem szolgálja eléggé a nép érdekét, a polgárság javát sőt sok esetben elősegítője a kivándorlásnak. A mai gyakorlat szerint iparos tanoncznak az is szerződhet, a ki soha iskolát sem látott s tényleg többen vannak ilyenek az iparos tanoncok között ezért az iparos tanonciskolákkal kapcsolatosan mindenütt előkészítő osztályt kellett szervezni. Olyanok pedig, akik egy-két osztályt végeztek, de azon idő alatt, amíg inasok lettek, még az írás- és olvasástudás is elpárolgott fejükből, garmadával vannak. Ezeket a kellően elő nem készített, testileg elősegített s a tanítási órákat átszunnyadó fiukat heti 4 órán a közismeretekben s 3 órán a rajzolásban az ismeretek oly fokára juttatni, hogy ama tudomány a társadalomban való érvényesülésüket eredményezze, az életben való boldogulhatásukat elősegítse, képtelenség. Az ilyenek átkinlódta az előkészítő s legfennebb az I-ső osztályt, ezt is ritkán s lesznek belőlük segédek, később mesterek. De hogy a versenyt kiállják, hogy a me élhetés a boldogulhatás feltételét képező szakképzettség és kellő műveltség vértjével legyenek páncélozva, az lehetetlen. Kinlódnak vergődnek egy darabig, aztán elbuknak, átkozva sorsot, pályát, kormányt, embereket, szóval mindent, a mi létezik s ekkor elindulnak, szerencsét próbálnak és kivándorolnak Romániába és Amerikába, mivel, mint iparosok, itthon kapálni, kaszálni aratni stb. szégyenlenek. Kivándorolnak, s mivel a fajszeretetet, őseink vérével megszentelt ezen földnek szeretetét az ehhez való ragaszkodást a történelem-tanítás lelkesítő erejével nem oltották szívükbe, a nemzeti öntudatot nem keltették föl lelkükben, hogy „itt élned, halnod kell;” hiszen ők történelmet nem tanultak. Polgári jogokról, mely megtanította volna, hogy a polgárnak nemcsak terhei és kötelességei, de jogai is vannak; a haza nemcsak pénz- és vérért követel, de fontos jogokat is ad ellenértékül: soha, semmit sem halottak. Ezért kell követelni, hogy iparos és keresk. tanonc csak az lehessen, a ki az el. iskola VI-dik osztályát elvégezte, mert a népiskola teljes bevégezése adja meg a polgárnak a mulhatatlanul szükséges alapismereteket, sőt épen ezen okból szükséges, hogy ha valaki a közép, vagy polg. iskola II. osztálya elvégzése után lesz iparos- vagy kereskedő tanonc, legyen köteles az el. iskola V., VI. osztályai számára előírt hazai történelemből s a VI. osztály számára előírt polgári jogok és kötelességek ismeretéből magánvizsgálatot tenni, mert a közép és polg. iskola I. és II. osztályában sem történelmet, sem alkotmányt nem tanulnak. Erre a kivándorlás szempontjából kiváló súlyt kell helyezni. Ezen kívül, a ki iparos vagy kereskedő tanonc akar lenni, az tudja hazája nyelvét, tudjon magyarul írni, olvasni, számolni.

Az ipariskolától várható sikert nagyban közképzatja ama ismert bevett szokás, hogy a mesterek egész év folytán szerződtenek tanoncokat s így egész éven át tart a beiratkozás- a mi semmi más iskolában nincs. A kit. decemberben vagy azután szerződtenek, ha még rá számítjuk azt az időt is a míg az iskolába beiratkozik, elmondhatjuk, hogy ez nem végzi sikerrel az évet, arra nézve elveszett az esztendő, a mi a felszabadulásnál komoly követke-

ményekkel járhat. A haladásnak kerékkötője az egész éven át tartó beiratkozás. Ezt meg kell szüntetni oly formán, csak jun. 1-től, okt. 1-ig legyen szabad inast szerződhetni. Juniusban nem kell beiratkozni, okt.-ig nem késik el.

Tudvalevőleg, a kereskedők, borbélyok, nyomdászok, timárok, órásk, pékek, szóval azok, akiknek rajzra nincs szükségük miniszteri rendelet értelmében felmentethetik magukat a rajztanulás alul; így ezek csak heti 4 órát tanulnak, csaknem fele annyit, mint a többiek pedig a mi 3 órát: haszonnal lehetne értékesíteni, ha ezt a csoportot az őket leginkább érdekli ismeretekben heti 3 órát át oktatnák. De ennek életbe léptetése költségterhet okoz, a községtől, mint fenntartóktól haszonnal kívánjuk s azért az iparos iskola felvirágoztatásának fontos kérdése, hogy az állam a segínyt emelje s a jelzett reformot foganatosítsa.

Iparos segédnek csak az legyen felszabadítható, a ki az ipariskola III. osztályát sikerrel végezte. Ez az iparos osztály értelmi színvonala emelkedésének s az iparos tanonc iskola fontossága elismerésének halaszthatatlan érdeke. Mert felszabadítják az inast, ha tanoncz ideje eltelt akkor is, ha csak az előkészítő osztályt végezte. Ezt ő maga is jól tudja, s azért az iparos iskolára s az iparos iskolai bizonyítványra nem sokat adnak, semmi értéke sincs ennek előttük. De lenne ám, ha tudnák, hogy az iparos iskola III. osztálya elvégzése nélkül segéd senki nem lehet. Akkor a tanító magyarázatát, jóra intését nem vennék, mint ma, csak így félvállra. E javaslat törvény-erőre emelkedése gyorsan szaporítaná az értelmes iparosok számát s lökést adna az ipar fejlődésének.

Javaslat.

1. Törvényben kimondandó: Iparos vagy kereskedő tanoncz csak az lehet, a ki 12 életévét betöltötte s legalább az elemi népiskola hatodik osztályát sikerrel elvégezte, magyarul beszélni, írni, olvasni és számolni tud. A közép- vagy polgári iskola második osztályát legalább elégséges sikerrel végzett tanuló is lehet iparos, vagy kereskedő tanoncz, ha a 12. életévét betöltötte s az el. iskola V., VI. osztálya számára előírt magyar történelemből s a VI. osztály számára előírt polgári jogok és kötelességekből megelőzőleg kielégítő magánvizsgálatot tesz.

2. Iparos vagy kereskedő tanoncz csak jun. 1-től okt. 1-ig szerződhet.

3. A kereskedő, borbély, nyomdász, órásk, timár, pék, szóval azon tanonczok, a kiknek a rajzo-

lásra nincs szükségük s így miniszteri rendelet értelmében a rajztanulás alul való felmentésüket kérhetik, a rajzolásra kitűzött idő alatt az őket leginkább érdekli ismeretekre oktattnak.

4. Iparos és kereskedő segédnek csak az szabadítható fel, a ki az iparos tanoncziskola III. osztályát legalább elégséges sikerrel végezte, s erről bizonyítványt mutat fel; vagy rendkívüli esetben erről magánvizsgálatot tesz.

A mely községek hitelesen igazolják, hogy csekély jövedelmük, a községi pótdók, a felhalmozódott közterhek s a meglevő human- és kulturális intézetek fenntartása vagy segítése miatt az iparos tanoncziskolák fenntartási terheit hordozni képtelenek: ott az iparos tanoncziskolák állami kezelésbe veendők.

TANÜGY.

Női kereskedelmi szaktanfolyam Brassóban.

A brassói állami polgári leányiskolával kapcsolatban az 1902—3. tanévben női kereskedelmi szaktanfolyam nyílik.

Tanfolyam célja: azon kereskedelmi szak- és irodai ismeretek, valamint gyakorlati ügyességek elsajátítására, a melyekre az életben akár mint könyvvivőknek, pénztárnokoknak, levelezőknek s egyéb üzleti alkalmazottaknak, akár mint család tagjainak pl. az üzletben az apa vagy férj helyettesítése alkalmából vagy a ház tartásában szükségük van a nőknek.

A női kereskedelmi tanfolyamban a tanítás 10 hónapig tart.

Felvétel a női kereskedelmi tanfolyamba oly növendékek vétetnek fel, kik a polgári vagy felsőbb leányiskola IV-dik vagy felső leányiskola II-dik osztályát megfelelő sikerrel végezték vagy megfelelő előképzettséget a magyar, nyelvből számtanból és földrajzból felvételi vizsgálatnál igazolják.

Beíratási díj 30 korona, tandíj 70 korona; beíratási díj a beíratáskor azonnal, a tandíj havonként előre fizetendő.

Beíratások szeptember hó 15-éig tartanak a brassói állami polgári leányiskolában, hol felvilágosítással szolgál az igazgatóság.

Kelt Brassóban, 1902. szeptember hó 2-án.

Krbekné Liber Etelka,
igazgató.

IRODALOM, MŰVÉSZET

Értesítés.

Az országos m. kir. színművészeti akadémián a beíratások az előkészítő osztályba szeptember hó 7., 8., 9-ikén, az akadémia I. és II. osztályába pedig szeptember 10. és 11-én tartatnak meg d. u. 3 órától kezdve.

Az országos m. kir. színművészeti akadémiába való felvételhez megkívánatnak: a) Színpadias, csinos alak. b) Tiszta kiejtési, csengő hang. c) Kifejlett testi alkotás mellett (melyről az intézeti orvos ad véleményt) legalább 18 éves kor a férfiaknál, legalább 16 éves kor a leányoknál, mi hiteles okirattal bizonyítandó. d) Annvi műveltség és iskolai képzettségről való bizonyítvány, a mennyit e korban minden művelt ifjútól megvárhatni, különösen a magyar nyelvtan alapos ismerete. e) Szülői vagy gyámi megegyezés. A mely jelentkezéssel ezek nem személyesen jelennek meg, megegyezésüket hiteles iratban tartozik az illető felmutatni. f) A jelentkező növendék csupán a valóságos és törvényes családi néven irathatja be magát. g) Jó magaviseletről szóló erkölcsi bizonyítvány, mely vagy iskolai bizonyítvánnyal, vagy hatóságilag, avagy ismert egyének aláírásával mulhatatlanul igazolandó. h) Minden újonnan jelentkező az előkészítő osztályba csak próbaidőre vétetik fel; ennek leteltével újabb vizsgálatnak vettetik alá. A felvétel tehát nem végleges, a letelt próbaidő után a tehetségtelen, vagy hanyag növendék elbocsátatik. i) A belépő új növendék 2 korona beíratási díjat s 10 korona felvételi díjat, valamennyi növendék pedig 2 korona beíratási díjat, azonkívül 60 korona tandíjt, tartozik 2 részletben u. m. 30 koronát a felvételnél és 30 koronát február 1-én előre fizetni. j) Minden felvett növendék tartozik szülőivel, vagy gyámjával együtt az előző terjesztendő kötelezvényt aláírni. Bővebb értesítést az int. igazgatósága (Kerepesi-ut 1. sz. III. em.) készséggel ad. Budapest, 1902. augusztus hóban. Az igazgatóság.

NAPI HIREK.

— Kin vezés. Az erdélyi r. kath. status igazgató tanácsával egyetértve Gf. Majláth Gusztáv püspök a kézdivásárhely-kantai főgymnasiumhoz, a Dr. Resch Aurél lemondásával megüresedett latin-görög tanszékre tanárrá kis-szebeni Jakubék Antal tanár-jelöltet nevezte ki.

TÁRCZA.

„Veni Sancte“-ra *)

— Év elején a székely ifjúsághoz. —

Ha eltemettük a halottat, az újszülött bölcsőjénél is mondjunk üdvözlöt.

Ha elparentáltuk a mult iskolai évet a „Te Deum“-mal, keltsük új életre a jövőt a „Veni Sancte“-val. Ez igazságos, ez méltányos ugy a mult emlékéhez, mint a jelen teljességéhez. „A kit szeretünk, míg ajka mosolyog, bubánatában is legyünk osztályosok.“ Mert fura ám az ember. A temetésnek örül, a születéskor szomorú. Itt eszembe jutt egy kiszólás. Kölesönbe kérték egy úrtól a parádés hintót.

Kérdezte minek kell?

Megegyőzre — mondták.

Arra nem adom — válaszolá — mert ott nagyon gyorsan hajtának, baja eshetik lónak, kocsinak, hanem temetésre szívesen odaadom, mert ott minden szomorú lassúsággal megy végbe.

Mi pedig nagy sebtiben, lázas izgatottsággal, szinte örömtelt érzéssel kísértük ki a mult iskolai évet utolsó utjára míg az újtól huzódozunk. Igen, mert bizonytalan a jövő!

Már pedig tiszta sor, hogy ha építeni akarunk, először az alapot rakjuk le. Fundamentum nélkül nincs ház. De mi nemcsak építeni szándékozunk, hanem azt akarjuk, hogy az a munka, a melyet végzünk, tartós, erős legyen, mert ettől a működéstől sok embernek boldogsága függ.

*) Erre a szép beszédre, melyet az új iskolai év megnyitáskor intézett az ifjúsághoz kitűnő munkatársunk: felhívjuk olvasóink figyelmét.

Szerk.

Azt mondja a szentírás: „Ki az az ember, a ki tornyot akar építeni és előbb nem készít költségvetést.“ Vagy: „Hol az a király, ki mielőtt háboruba menne, nem számlálatná össze seregét.“

Mi más a földi élet, mint egy bizonytalan harc, melyet mindenkinek meg kell harcolni? Már pedig nemcsak az első szülőknek, de nekünk is szól az igazságos Bíró ítélete: „Arezod verejtékével eszed mindennapi kenyeredet.“

Bizony kedves Barátaim, meg kell szolgálni a mindennapi kenyeret! Nehéz az élet, Nem szabad várni, hogy a sült galamb fáradság nélkül valakinek szájába repüljön. Dolgozni, fáradni kell. „Harc nélkül nincs győzelem. Munka nélkül nincs áldás.“

„Munkásság az élet sója,

A romlástól mely megóvja,

És csak a ki nem hevert:

Várhat áldást és sikert.“

A földön minden munkára van teremve. A virág oszinosítja magát; a hangya szorgalommal lát eesége után; a madár fészket épít. Hozzánk pedig így szól az isteni szózat osztó igazsággal:

„Mondottam ember: küzdj és bizza bizzál.“

Könnnyű a ti sorsotok még fiatal barátim, mert oldalotok mellett állanak szeretők gonddal azok, kik a ti munkátokat megédesítik: a jó szülők és a türelmes tanárok. De elő az idő, hogy ezt a harcot egyedül kell megharcolnotok. Ez a harc pedig nehéz, nagyon nehéz lesz.

Azért használjátok fel okosan a jelent, mert ez a jövő bizonytalan számotokra is. — A ti hivatástok egy szép virágos kert; melyben a virágok, a melyeket ápolnak: virítanak; a többiek elhervadnak.

Lelketek virágai: a vallásos érzelem, igaz honszeretet, szorgalom, engedelemesség. Az elhervadt

virágok: a munkátlanság, dölly, idő és pénz pazarlás engedetlenség, minden bűn. —

Mindegyik érzi mit tud tenni saját boldogsága érdekében, a szerint várja a virág illatát, vagy szenvedje szurótövisét. — A ti hivatástok egy harc, a melyen a szorgalmasok, a kitartók, nemes munkában edzetek a győztesek; azok pedig, a kik mindennel foglalkoznak inkább, mint szívünk, lelkünk nemestésével: legyőzöttek. Ezeknek szól aztán a római győztes hadvezér indulat kitörése:

„Vae victis! Jaj a legyőzötteknek. — Hasonlít működésük a tengeren ringó hajó sorsához, mely egy hosszú ut után, biztos révpartba siet. A hajónak nemesebb részei kiállták a versenyt vízzel, széllel, viharral; gyengébb részei pedig most javításra szorulnak.

Az ifjú nemes tulajdonságai a lankadatlan buzgalom, a tette kész akarat erő, más tekintélynek elismerése, az iskolai törvényeknek tiszteletben tartása: megállják a versenyt az élet zajgó tengerén az iskolában: tanáraik és előjáróik előtt; a szülői házban a jó szülők előtt; gyengeségeik pedig javításra szorulnak. A jó el ne bizza magát erejében, a gyenge iparkodjék erős lenni. A dolog, a munka nemesít, erősít, felüdít.

„Labor annia vincit.“

A szorgalom sokat pótol. Igaz, hogy, nem minden tehetség egyforma. Sem minden természet szokás, ambíció egyenlő.

Egy kis jó akarat azonban pótol mindent.

Hiszen nem sokat kíván az iskola. Azt a keveset, a mit a Tanterv előír, állandó munkássággal meg lehet oldani. Az a fő, hogy ne a jegyért hanem az életre és életért tanuljunk. „Non-scholae, sed vitae discimus.“ ....

— **Áthelyezések.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Forgó Magdolna okl. tanítónőt a bodolai, Dr. Kovácsné sz. Szele Irma brásói áll. isk. tanítónőt pedig a telesi áll. el. népiskolához helyezte át.

— **Tanítóválasztás** volt múlt hó 31-én Törjén. Az ottani egyik községi iskolánál üresedésben levő rendes tanítói állásra 27 pályázó közül egyhangulag bikfalvi Pál Antal békési tanítót választották meg.

— **Halálozás.** Keleti Gusztáv az országos mintarajziskola és rajztararképző igazgatója f. hó 1-én revolverrel véget vetett életének. A kitűnő művész halála országszerte nagy részvétet keltett.

— **Szerencsétlenség a Vigadó építésénél.** Valóságos rémhírek terjedtek szét futótűzként pénteken délből városunkban, hogy a Vigadó építésénél leomlott az első emeleti állványok egyike és sok munkás meghalt s haldoklik a nagy esés következtében stb. A hír ezen alakjában nem felel meg a valóságnak. A legalsó állványok egyike szakadt le s mintegy 2–3 méter magasságból leesett 12 munkás, kik közül többen kaptak könnyebb sérüléseket; súlyosabb láb baja csak egy fiúnak történt, halálozó, haldoklás nem fordult elő.

— **Zászlószentelés** lesz Radnóthon szeptember 7-én délután. A „Radnóthi iparos szórakoztató és segélyező egyesület” rendezi a szép ünnepséget Szabó Ferencz kereskedő elnöke alatt; a zászlóanyai tisztet Lukács Géza sz. Komáromy Anna urhölgy teljesíti, ki mellett 24 szép kosorus leány képezi a méltó keretet. Este hangverseny és táncmulatság fejezi be az ünnepséget, mely fényes tanujele annak a szép egyetértő munkásságnak, melyet az ottani iparosok közös céljaik s önművelődésük érdekében derék elnökük vezetése alatt kifejtene.

— **Kossuth Lajos születésének századik évfordulóját** a magyar alkotó művészet is megünnepli s módot nyújt minden magyar családnak, hogy nagy nemzeti nagyságunk szobrát háza szentélyében helyezhesse el. Andrjka József szobrász művész hazafias vállalkozása folytán lehetségessé vált, hogy Kossuth Lajos mellaszobrát a legszegényebb magyar család is megszerezhesse! A magyar nemzet megváltójának Kossuth Lajos szobrának ott kell lennie minden hájlékban a hazafias önfeláldozás ragyogó példjaként. A 1/2-ad életnagyságu (35 cm. magas) bronzfestésű mellszobor — mely a neves szobrász egyik kitűnő alkotása s a mely Kossuth Lajost eszményi valóságban mutatja be, darabonként 60 fillér

árban a Kossuth ünnep rendező bizottságánál (Buda-pest, IV. Irányi utca 17. sz. Saskör. Ugyanily szobrok életnagyságban körök részére 20 koronáért megrendelhetők.

— **Népgyűlés a székely kongresszus ellen.** Folyó hó 4-én népes értekezlet volt Kézdivásárhelyen a 48-as kör helyiségében. Az értekezlet a most lefolyt székely kongresszus határozatait tették bírálat tárgyává s úgy találták, hogy a tagosítás, az erdőtörvény, de legkivált az arányosítás kérdésében a székely kongresszus nem hozott a székely érdekeknek megfelelő határozatokat. Az értekezlet ebből kiindulva elhatározta, hogy szeptember 14-én (vasárnap) délután 2 órára Kézdivásárhely piacára népgyűlést hív össze Háromszék és Csikmegyékéből, párt különbség nélkül. A népgyűlésre a kormányt és a székely képviselőket is meghívják. A szervezés élén Molnár Józsiás országgyűlési képviselő, Rápolthi Gábor, Dr. Szentiványi Árpád ügyvéd, Deák Károly, Hadnagy Károly és Biró Károly bírtokosok állanak.

— **Hosszúéletűek szokásai.** Érdekes feljegyzések tesznek tanuságot arról, hogy az alkohol egyáltalán nem erősíti a szervezetet s nem hosszabbítja meg az életet. Egy Eleonor Spier nevű hölgy, a ki 1763-ban halt meg és százhuszonegy esztendőt élt, megőrizte mindvégig szellemi frissességét és soha egy csepp szeszes italt nem ivott. Grandes aranyműveslegény 126 éves korában halt meg s 12 nappal halála előtt még dolgozott és soha bort nem ivott. Hohn Effingham, ki 124 évig élt, szintén nem ismerte a szeszes italt. Piezre Zortan, a ki 1725-ben 185 esztendőskor ért el, kizárólag növényi éledelekre szorítkozott.

— **Szivarhamu rovarcsipés ellen.** A Gyógy-szerészeti Értesítőben olvassuk: Tudjuk, hogy a rovarcsipések okozta fájdalom ellen igen hatásos szer a szalmiákszesz. Minthogy azonban minden halandó tudvalevőleg nem szokta a nem éppen kellemes illatú gyógyszert a zsebében hordani, Schneider dr. kísérleteket tett olyan szer feltalálására, amely amellet, hogy a kívánt célnak megfelel, egyszerűen lehetőleg mindig kéznél is legyen. Kísérleti eredményeül szerző a szivarhamut ajánlja legcélszerűbbnek. Állítása szerint a friss csipés okozta fájdalom és a megszur hely feldagadása megelőzhető, ha az illető helyre szivarhamut teszünk és vízzel megnedvesítjük a fájdalmas helyet vele bedörzsöljük. A szivarhamu jó hatását a kutató orvos a benne foglalt kalikarbonatra vezeti vissza, amely a szalmiák-szeszhez hasonlóan, a szúrás okozta pa-

rányi sebben levő savat — hangyasav stb. — közbősíti és leköti. Különösen a szivar vagy pipa friss hamuját ajánlja erre a célra, mert az ilyen hamu legtöbb biztosítékot nyújt az iránt, hogy semmi tisztatlanságot nem tartalmaz.

— **A halál számokban.** Egy statisztikus kiszámította, hogy átlag évente 33 millió ember hal meg. Ebből folytatólag következik, hogy egy napra 91,534, egy órára 3730, egy perczre 62 és egy másodperczre egy halálozás esik. Az emberélet átlagos ideje körülbelül 38 év, megjegyezvén, hogy az emberiség hetedrészéről semmiféle halálozási statisztikánk nincsen. Az emberek egy negyed része a hetedik életév befejezése előtt pusztul el, a fele pedig a 17-ik év előtt. Minden 100,000 közül egynek jut az a kiválság, hogy a századik életét elérje. Ugyanez a statisztikus azt is kiszámította, hogy minden 1000 hetvenéves ember közül 43 a papsághoz tartozik, 33 a munkásosztály tagja, 32 katonai rangot visel, 29 mérnök vagy ügyvéd, 28 tanár és 24 orvos. A ki e számokban bizik az ezen az alapon az egészséges és kevésbé foglalkozások élettartamát könnyen összeállíthatja.

— **A kéz izomereje.** Egy francia tudós nemrég a dinamó-méter segélyével kiszámította, hogy mennyi erő van a férfi és mennyi a nő kezében. Mindjárt kutatásai elején rájött, hogy a férfi kezében sokkal több az izomerő, mint a nő kezében. Az olyan férfi, ki kezével semmiféle ipari foglalkozást sem űz, átlag 60 kilogrammot képes emelni. A megvizsgáltak közül a legerősebb férfi 90, a leggyengébb 40 kilogrammot volt képes emelni. A nő átlagos kéze-ereje 33 kilogramm. Ötvenkét nő közül, kiknek az erejét kipróbálták, a legerősebb 44, a leggyengébb csak 15 kilogrammot volt képes emelni.

CSARNOK.

Nagy emberek a nőkről.

Minden új redőrt, amely mutatkozik, a nők rendszeren gyémánttal kárpótolják magukat és minden kihulló hajszálukat egy virággal pótolják.

Bernard.

A nő a szélsőségek világa; egy egér vagy pók láttára elájul és daczolni tud az élet legnagyobb borzalmaival.

Diderot.

Hogy magához csábítsa a férfit, azután elepeszsze ez álma még a legserényebb nőnek is.

Beaugart.

Ha meg akartok gyógyítani egy nőt, küldjétek neki valami kellemes meghívást. Ha elutasítja, hívjátok az orvost.

Jean Paul,

Ha Isten a nőt a férfi úrvá akarta vón megtenni, a fejéből vágta volna ki; ha a rabszolgájának szánta volna, a lábaiból vette volna ki. De mert társának akarta, az oldalából vágta ki.

Szt. Ágoston.

Annak a féltékenysége, akit szeretünk, hódolás nekünk; a férj féltékenysége sérelem.

Carmen Sylva.

Ne bizzál a nő mosolyában; lehet hogy egész éjjel sirt.

Jean Paul.

Szerkesztői üzenetek.

M. Pál I. Kolozsvár. A szives gratulációt köszönöm. A javaslatot mindenesetre átveendem. Tiszteletteljes üdvözlés.

A hű szív. Sajnáljuk, hogy nem közölhetjük. A leíró része eléggé, az elbeszélő része azonban egyáltalában nem sikerült. Tessék ezért inkább a leírásokat kultiválni. Egyébként szives üdvözlés.

Szabó Ferencz Radnóth. Sajnálom, hogy nem kaptam pár nappal előbb, mely esetben ünnepélyeteken részt vehettem volna. Mindnyájatoknak meleg üdvözlés.

Asbóth Viktor.

A jó tanuló csak kötelességet teljesít akkor, midőn szorgalmával megnyeri a babért; a rossz még ezt a kötelességet sem hajlandó elvégezni.

Pályabére zért a bukás, jutalma a szégyen és annak lehangoló tudata, hogy ő most dologtalan-ságával szüleit rabolta meg azon örömtől, melyet buzgalomával, nemes intenciójával könnyen megszerezhetett volna. . . . Busan szemléli vetését az arató, ha azt az eső, jégvihar megtépte, ledöntötte, elverte.

Lehangolva tekint a tanár munkájára, ha annyi fáradság után nem láthatja a biztos, kielégítő sikert tanítványainak előhaladásában. A szántás-vetés megette kenyérét, emésztette erejét, megrabolta álmait a törekvő munkásnak. És az elhintett mag, nem hozza meg munkájának óhajtott gyümölcsét. Mit érez a fáradt földmives akkor, mikor az eredmény nincs összhangban a kiállott szenvedéssel? Megtörli izzadó homlokát, sohajt egyet.

Égre tekint és újra kezdi a nehéz harezot ugyanazon szeretettel, türelemmel és bizalommal. — Mit érez a tanár szíve akkor midőn a gondjaira bízott tanulókat hanyatlanak, elesnek, megbuknak? Ó kétszeresen átérzi hivatása nehézségeit. Mert mikor sujt, midőn gyógyítani akar, akkor kettős sebet ejt, két fájdalmat okoz. Egyet a szülőknak, egyet a gyermekeknek. De a fájdalom töviséből neki is marad.

Ő is érzi annak szurását.

Hol van a hála az ilyen gyermeki szívből, ki csak aggodalommal hinti be szereteteinek amugy is göröngyös életutjait? Azért mondom: a ki halad, az el nem marad. A tanulás eredménye a tudás, a munkáé pedig az áldás.

Kipihentétek a két hónapi szünidő alatt az iskolai év fáradalmait. Ujult erővel foghattok tehát a munkához. Mint egy üdítő álmából kelt fel benne-

teket a primuscsegenyű ébresztő-szózata: Fel, munkára! Láttatok-e már bányászokat, mikor a föld gyomrában indulnak?

Letérdelnek, a bányanyílás előtt és imádkoznak. Azért teszik ezt, mert ez az ut utolsó lehet életükben. Hogy talán többé vissza sem térnek. Az új tanév is egy kincsekkel magrakott bánya. Leszállunk méhébe, hogy kiaknázzuk az élet szükséges szellem-kincseit. Imádkozzunk! „Veni Sancte” Őledben van elrejtve jövő boldogságunk, Szentlélek! Tárd ki számunkra felvilágosító kegyelmeidet, mert érezzük, hogy Nálad nélkül semmit sem tehetünk.

„Hasztalan az ember iparkodása, ha nem járul hozzá Istennek áldása.”

Imádkozzunk: erősíts a jóban, szenteld meg akaratomkat! Tenni dolgozni, akarunk. A tétlenség öl. Nagy tetteket kíván töletek az Egyház és a Haza. Szép reményeket fűz hozzátok az iskola és a szülői ház. Ti vagytok a székelység büszkesége; az erősödő nemzeti állam véghatárán a haladás, a világosság, a cultura zászlóvivői. Lobogtassátok ezt a becsületes zászlót ifjui lelkesedéssel. Vezessétek diadalra!

Nagy áldozatok árán nemsokára új palota emelkedik számotokra a viharedzett régiek helyén. Ti is járultatok ennek építéséhez. Egy kincset kér töletek a társadalom, a közjó, adjátok meg.

És pedig a fáradhatatlan szorgalom.

Üdvözlégly új tanév!

Üdvözlégly kedves ifjuság!

Veni Sancte!

Hirdetések.

Sz. 2771—902. tlkvi.

Árverési hird. kivonat.

A kovásznai kir. járásbíró, mint telekkvi hatóság közhírré teszi, hogy Kiesid Sándor és neje, Szakács Gyárfás st. végrehajtás-szenvedő elleni 175 kor. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a kézdivásárhelyi kir. törvényszék (a kovásznai kir. járásbíró) területén levő, Gelence község határára fekvő, a gelencei 414. sz. tjkvben foglalt 1827., 1828. hrsz. ingatlanra 220 K. 40 fill., a 2669., 2670. hrsz. ingatlanra 149 kor. 60 fill., a 3833., 3834., 3835., 3837. hrsz. ingatlanra 71 kor. 61 fill., a 6265., 6266. hrsz. ingatlanra 149 kor. 71 fill., a 6726., 6727., hrsz. ingatlanra 96 kor. 80 fill., összesen 688 kor. 12 fill.-ben ezennel megállapított kikiáltási árban a C. 1. alatt Szakács Ferencz javára bekebelezett haszonélvezeti jog sérelme nélkül az árverést 688 kor. 12 f.-ben ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1902. évi október hó 10-ik napján délelőtt 9 órakor Gelence község házájánál megállapított nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatnifognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. j.-bíró, mint tlkvi hatóság.

Kelt Kovásznán, 1902. évi aug. hó 13-án.

Előadó bíró helyett:

Kebdebó János,
kir. aljbíró.

(166. 1—1)

Háromszékvármegye Alispánjától.

19821—1902. szám.

Hirdetmény.

Az 1886. évi XXI. t.-cz. 25. §-a értelmében ezennel közhírré teszem, hogy a vármegyei legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok 1903. évi névjegyzéke összeállításának alapjául szolgáló adóhivatali kimutatások a vármegye főjegyzője irodájában folyó évi szeptember hó 5-től bezárólag 12-ig a hivatalos órák alatt betekintheők, s azokra a netalán szükséges felszólamlások az igazoló választmányhoz ugyanottan beadhatók.

Az igazoló választmány a névjegyzék egybe állítása végett üléseit ugyan a fenti helyen szeptember hó 13-án, d. e. 8—12 óráig; d. u. 2—4-ig fogja tartani.

Felhivatlak mindazok, kik az idézett t.-cz. 26 §-a alapján adójuk zétszeres számítását igénylik, hogy ezen igényüket a 27. §. értelmében az igazoló választmány ülésén igazolják, anyival inkább mivel a kétszeres számítás iránt igény utólag nem érvényesíthető.

Sepsiszentgyörgyön, 1902. évi szeptember hó 4-én.

Szentiványi Miklós,

(164. 1—1.)

alispán

Sz. 3566/1902.

tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Szacsavay Gyula ügyvéd által képviselt Krinta János bereczki lakos végrehajtónak Bardocz Ferencz végrehajtást szenvedett bereczki lakos elleni 170 korona és 82 korona 56 fillér tőkekövetelés s jár. iránti végrehajtási ügyében, a kézdivásárhelyi királyi törvényszék területén levő, Bereczk község határára fekvő, a bereczki 810. sz. tjkvben A + 1. r. 7397., 7398., 7399/2. hrsz. ingatlanokra egészen 106 K. kikiáltási árban, a C. 2. t. sz. a. Bardocz Pál bereczki lakos javára az ingatlanok felére bekebelezett holtiglani haszonélve eti jogának épségben tartásával, a mennyiben azonban ezen ingatlanok oly árban adatának el, a mely a haszonélvezeti jogot megelőző követelés fedezésére az 1881. évi LX. t.-cz. 163. §-ának 2. bekezdése értelmében megállapított 3500 kor. összeget meg nem üti, az árverés hatálytalanná válik és az ingatlanok a jelzett haszonélvezeti jog fentartása nélkül a kitűzött határnapon újból előárvereztetnek, a bereczki 1898. sz. tjkvben A + 1. rend. sz. 48., 49. hrsz. ingatlanra egészben 352 kor. kikiáltási árban, 2. rend sz. 7303/a., 7303/b. hrsz. ingatlanra egészben 12 kor. kikiáltási árban, 3. rend 2530., 2531., 2536. hrsz. ingatlanra egészben 140 kor. kikiáltási árban, a C. 2. sorsz. a. Bardocz Pál javára az A + 1., 2., 3. r. sz. a. egész ingatlanokra bekebelezett holtiglani haszonélvezeti jogának épségben tartásával, a mennyiben azonban ezen ingatlanok oly árban adatának el, mely a haszonélvezeti jogot megelőző hitelezők követeléseik fedezésére az 1881. évi LX. t.-cz. 163. §-ának 2. bekezdése értelmében megállapított 3500 kor. összeget meg nem üti, az árverés hatálytalanná válik, és az ingatlanok a jelzett haszonélvezeti jog fentartása nélkül a kitűzött határnapon újból előárvereztetnek, a bereczki 128. sz. tjkvben A + 20. r. 1465. hrsz. ingatlanra egészben 91 kor. kikiáltási árban, az 1881. évi LX. t.-cz. 156. §-a) és illetve d) pontja alapján s így összes ingatlanokra 772 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1902. évi szeptember hó

19-ik rapjának d. e. 9 órakor Bereczk község házájánál megtartandó nyilvános árverésen megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt ovadékképes értékpapirban a

kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Kézdivásárhelyt, 1902. évi május hó 31-ik napján.

Kovács,

kir. tvsz. bír.

(166. 1—1.)

! Székely mübutor kiállítás!

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek nagybecsű tudomására hozni, hogy **folyó hó 7-től kezdve** (Vasárnap) csak rövid idő tartamra

mübutor kiállítást

rendezek.

Célom, a nagyérdemű közönséggel valódi mübutorokat magyar, modern, Barock Styleben ismertetni, s egyszersmind munkáimmal bebizonyítani, hogy nemcsak a hazai jobb gyártmányokkal, de akár melyik külföldi elsőrendű gyártmánnal is versenyezhetek.

Mivel pedig butoraim már e hó 12-én el kell szállíttassam a nagyérdemű közönség mielőbbi tömeges látogatását kéri

kiváló tisztelettel:

Tóthfalusi Károly,

(163. 1—2.)

műasztalos.

Kiállítási hely:

CZIMBALMOS-féle műasztalos ipartelep.

PÉNZ

kölcsönök leggyorsabb és legolcsóbb eszközlése
házakra, földekre

4½%-os kamat mellett **50 évre is**. Kizárólag **utólagos** jutalék-fizetés ellenében,
ugyszintén **köz- és magántisztviselőknek, katonatiszteknek, kereskedőknek, iparosoknak és minden** hitelképes egyénnek diszkrétan eszközöl hitelt

SOMOGYI BANKIRODA

bej. özég.

Budapest, VI. ker., Próféta-utca 5. szám.

(Válaszbélyeg csatolandó.)

(162. 1—3.)

Hirdetések olcsó áron felvételnek e lap kiadóhivatalában.

Ny. ifj. Jancsó M.-nél Kézdi-Vásárhelyt.